

Bilişim Suçları Bağlamında Yeni Medya Olarak

İnternet ve Kişisel Güvenlik

Serhat Koç, Selva Kaynak

İstanbul Barosu, İstanbul

serhat@hukukcu.com, selvakaynak@gmail.com

Özet: Bu çalışmada “Hukuk Devleti’nde Medya ve Kişisel Güvenlik” noktasından yola çıkılmakla beraber; özellikle İnternet’in günümüzün en önemli medyası olduğu düşüncemizden ötürü bu alanda yaşanan yeni gelişmeler bağlamında ihtiyaç duyulan hukuki bakışı sağlamak amaçlanmıştır. Ülkemizdeki durumun bu açıdan analizi yapılmaya çalışılırken farklı ülkelerdeki uygulamalarla da karşılaştırmalara gidilmiştir. Sorunlara sosyal, teknik ve hukuki çözümler önerilmeye çalışılmıştır. Çalışmada özellikle internet medyasının içeriğinin yeni belirleyicisi olan sosyal ağlar ve diğer web 2.0 uygulamaları hukuken incelenmiştir. Kişisel güvenliği tehdit edenin İnternet’in kendisi veya yeni iletişim mecraları olmadığı; fakat her zamanki gibi bunların kullanılması esnasındaki kötü niyetli yaklaşımlar olduğu belirtilerek; sorunların temelini teşkil ettiği tespit edilen örnekler eşliğinde web 2.0 kavramının gelecekteki yansımalarının hukuki boyutu da özellikle vurgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: İnternet ve Kişi Güvenliği, Medya ve Kişi Hakları, Özel Hayatın Gizliliği, Yeni Medya, Anonimlik, Facebook, Youtube, İnternet Hukuku, Bilişim Hukuku, web 2.0

A Focus on Internet as a New Media and Personal Security Issues in the Context of Information Technology Law

Abstract: This article aims to provide the necessary legal point of view on the issue of Internet, depending on the fact that it is the most important media tool in this era. It is intended to reflect the situation in Turkey while centering on the comparisons of different legal systems and countries. The suggestions regarding to the solutions are generally based on the point of view of law, communication studies, computer forensics and social engineering. Moreover the new determining elements of the content of the Internet like social networks and/or web 2.0 applications are for consideration. It was stated with several examples that the real threat against the personal security on the Internet is actually neither the Internet itself nor the other recently developed communication tools but the users in bad faith.

Keywords: Internet and Personal Security, Media and Personal Rights, Secrecy of Private Life, New Media, Personal Security on Computers, Anonymity, Facebook, Youtube, Internet Law, IT Law, web 2.0

Bölüm I: Genel Bir Bakışla Bilişim Suçları Kavramı

I. 1. Bilişim Suçlarına Kısa Giriş ve İlgili Kavramlar

Bilişim suçları kavramını anlamaya çalışma-

dan önce; interneti ve onu anlamak için de siber uzayı algılayabilmek gerekmektedir.

İnternetin en hassas özelliği, hiç şüphe yok ki sansürden uzak bir kitle iletişim ortamı olarak insanlığın kullanımında olabilme olasılığıdır. Ancak bu özelliği, hiçbir zaman internetin bir

anarşi ortamı ve hukuk dışı bir kullanım aracı olmasına dayanak oluşturacak şekilde yorumlanmayacaktır. İnternet, her biri kendi içinde bağımsız yönetilen ve denetlenen; yani otonom olan ağların bütününden oluşmuştur. Bu anlamda bakıldığında İnternet; bireysel olarak denetlenebilen; ancak küresel bağlamda denetimi ve yönetimi tam anlamıyla mümkün olmayan bir yapıyı ifade etmektedir.¹

İnternet tasarlanırken tek bir ağın çalışması esas olarak alınmıştır ki; ağlardan oluşan böylesine büyük ve çok katmanlı bir ağı oluşturmak çok zor bir hedefdir. Bugünkü boyutlarda yaşamımızı değiştireceği başlangıçta çoğu insanın aklına gelmemiştir. Bu nedenle İnternet planlanmayan bir şekilde gelişmekte ve yerleşik yapıları zorlamaktadır. İnternet sayesinde yaşamın hemen hemen tüm alanları; çalışma, ticaret, iş yapma, eğlence, öğrenme, yönetim biçimleri kökten değişime uğramaktadırlar.

İnternet üzerinden yapılan bir yayının ulusal sınırları kolayca aşması, diğer kitle iletişim araçlarına oranla çok daha geniş kitlelere ulaşması ve etkileşimli özelliklere sahip olması dolayısıyla; etkilerinin de aynı oranda büyük olduğu gözlemlenmektedir. Böyle bir gücün kötüye kullanılması durumunda, suç içeriğinin aynı hız ve etkiyle tüm dünyaya yayılması gibi son derece ciddi ve tehlikeli bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Böyle bir durum, suç işleyenlerin interneti kullanma sıklığını ve yaygınlığını da arttırmaktadır.²

Günümüzde de süregelen bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme trendi, insanlık tarihi açısından bir devrim olarak kabul edilmekte ve hatta sanayi devrimi ile mukayese edilmektedir. 20. yüzyılda hayatımıza giren internet, yeni bir aydınlanma ve iletişim çağı başlatan teknoloji olarak insanlığı akıl almaz bir seviyeye çıkartmasının yanı sıra bir dizi sorunu da beraberinde getirmiştir. Özellikle sorumluluk bilinciyle bağdaşmayan ve internet ahlakına aykırı hareketler konunun hukuki boyutunu ortaya çıkarmıştır.

İnternet vasıtasıyla işlenebilen bu tür suçlar özellikle dijital ortamdaki değerlere yapılan saldırılardır ve genellikle bankalardaki finans kayıtları, hastane kayıtları, askeri bilgiler v.b. bu saldırılara maruz kalma potansiyeli taşımaktadır. Bildiğimiz klasik suç tiplerinin; hırsızlık, soygun, terörizm, sabotaj, kaçakçılık ve daha birçoğunun dijital ortamda yerini alacağı anlamına gelmektedir.

I. 2. Bilişim Suçlarını Tanımlamaya Çalışmak

‘Bilişim’ kelimesi, “İnsanların teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akılcı biçimde işlenmesi, bilginin elektronik cihazlarda toplanması ve işlenmesi bilimi, informatik” olarak yaygın ve kabul edilmiş bir tanıma sahiptir. Teknolojinin durmaksızın gelişmesi ile beraber artış gösteren bilişim suçları: ‘teknolojinin yardımı ile ve genellikle sanal bir ortamda, kişi ya da kurumlara maddi veya manevi zarar vermek’ şeklinde açıklanabilir.

Siberuzayda ortaya çıkan ve internet suçu olarak nitelendirilebileceğimiz hukuka aykırı ihlal çeşitlerinin, gerçek dünya için öngörülmuş bulunan mevcut ceza hukuku normları ile karşılanabilirlikleri detaylı olarak tespit edilmelidir. Eğer internet suçu ile klasik suç arasında suçun yapısal unsurları bakımından bir fark yok ise, klasik suça ilişkin mevcut kural söz konusu internet suçuna uygulanabilecektir. Fakat siberuzay ortamında ortaya çıkan hukuka aykırı ihlal ile klasik suç arasında suçun yapısal unsurları açısından farklılık doğuyorsa, bu ihlali karşılamak üzere ceza hukukunun genel ilkeleri göz önünde tutularak yeni suç tipleri yaratılmalıdır.³

Siberuzayın kendine özgü niteliğinden kaynak bulan ve mevcut normlarla karşılanamayan ihlaller bağlamında da ceza hukukunun genel ilkeleri izin verdiği sürece yeni hükümlerin düzenlenmesi gerektiği inancımız tamdır.

Bölüm II. Türkiye ve Bilişim Suçları

II. 1. Türk Ceza Kanunu'ndaki Bilişim Suçları Üzerine Düzenlemeler

II. 1. a. **765 Sayılı Kanun Dönemi** (*Kabul Tarihi: 01.03.1926, 13.03.1926 tarih ve 320 sayılı RG.*) (13.11.2005 tarih ve 25642 S.R.G.'de yayımlanan 04.11.2004 tarih ve 5252 Sayılı Kanun'un 12. maddesi ile 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla tüm ek değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.)

Bilişim suçu kavramı, Türk Ceza Hukukuna ilk defa 1991 yılında 3756 Sayılı Kanunla girmiştir. "Bilişim Alanında Suçlar" başlığı altında şu an mülga durumdaki 765 Sayılı Kanun'un (Eski Türk Ceza Kanunu'nun) 525 inci maddesinin (a-b-c-d) bentlerindeki düzenlemeleri yapan yasa koyucu, bilişim alanı ihlallerini, bilişim suçu olarak isimlendirmeyi tercih etmiştir.

II. 1. b. **5237 Sayılı Kanun Dönemi** (*Kabul Tarihi: 26.09.2004, 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı RG*)

Bu çalışmanın yazılması esnasında yürürlükte bulunan 5237 Sayılı Kanun'un (Türk Ceza Kanunu'nun) 2.Kitap, 3.Kısım, 10.Bölümünün başlığı "Bilişim Alanında Suçlar" şeklindedir. 243. ila 246. maddeler arasında bu suçlara ilişkin maddelere yer verilmiştir. Bununla beraber, TCK'da bu özel bölümün dışındaki muhtelif maddelerde de bilişim marifetiyle işlenebilen suçlar anlamında suç tanımlamaları yapılmıştır.

II. 2. Örnek İki Yargı Kararının Değerlendirilmesi

Çalışmada özetlenen ilk bölüm konularının özünün vurgulanması anlamında örnek olması bakımından Türkiye ve İngiltere'den birer örnek güncel mahkeme kararını yorumlanarak bu bölüm bitirilecektir. Bunlardan ilki bir sonraki bölümde detayları incelenecek olan çevrimiçi sosyal ağlar ile ilgili İngiltere'den; diğeri ise bu bölümde bahsi geçen TCK anlamındaki bilişim

suçlarından biri olan çocuk pornografisinin internette yayılması hususunda Türkiye'den bir karardır.

İngiltere'de, çevrimiçi popüler sosyal ağ sitesi Facebook üzerinde açılan sahte profil davasının sonucunda; Facebook'dan elde edilen kayıtlara göre kimliği tespit edilen davalının yüksek miktarda tazminat ödemesine karar verildi. Kararda, hukuka aykırı olarak sahte profil açan kişinin kullanmış olduğu şirket hesabından dolayı, çalıştığı şirketin de sorumlu olabileceği hususu da ayrıca vurgulandı. Applause Store Productions Limited and Firsht ile Raphael arasındaki bu dava, Facebook üzerinde gerçekleşen hakaret ve özel yaşamın gizliliğinin ihlali hususları ile ilgili olarak açılan ilk dava olma niteliğini taşımaktaydı.

Yargılama esnasında, sahte profili ve sahte grubu yaratan kullanıcının kayıt detayları, sahte profil ve sahte grup yaratılırken kullanılan bilgisayarın IP adresi ve bu IP adresini kullanan bilgisayardan yapılan Facebook işlemlerinin detayları gibi hususların Facebook tarafından ifşa edilmesini gerektiren bir ara karar çıkmıştır.

Türkiye'den ise yine ilginç bir örnek olması açısından Yargıtay'ın e-posta ile müstehcen resim göndermenin yayın suçu oluşturmadığına ilişkin kararını incelemek isteriz. Yargıtay bu kararında, sanığın elektronik posta yoluyla diğeri bir kişiye müstehcen içerikli resim göndermesinin, müstehcen görüntüleri basın yayın yoluyla yayma sayılamayacağına ilişkin bir karar verdi. Kararda ayrıca, çocuk pornografisi ürünlerinin kasıtlı olarak bireysel amaçlı bulundurulması ve depolanmasının da 5237 sayılı TCK'nin 226. maddesinin 3. fıkrasına uyan suçu oluşturduğu vurgulandı. *T.C. Yargıtay 5.Ceza Dairesi, 2007/9856 E., 2007/6957 K. karar özeti* şu şekildedir;

"Çocuk pornografisi ve hayvanlarla yapılan cinsel davranışlara ilişkin çok sayıda resim ve video kaydını bilgisayar sistemi vasıtasıyla temin edip bilgisayarda sistematik bir şekilde de-

polama ve bulundurma fiili kişisel amaçlı dahi olsa 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesi yollamasıyla 226/3. maddesindeki suçu oluşturur."

Bu anlamda belirtmek gerekir ki; Yargıtay'ın çok yeni bir kararında (Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 2008/14636 E., 2009/1404 K.), kadın kadına sevişme, anal, oral ve grup seks görüntülerinin TCK'nın 226/4. maddesindeki "doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlar" kapsamına girdiği düşünülmüş, görevsizlik kararı verilerek dosyanın üst derece mahkemesine gönderilmesi yönünde bozma kararı verilmiştir. Bu kararlar, Yargıtay'ın bu konudaki görüşü ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, hiçbir modern ceza hukuku sisteminde, kanunda tanımlanmamış eylemlere ceza verilmemektedir. Bu sebeple, TCK'de yer alan "doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlar" ile ne kastedildiği konunun uzmanları tarafından saptanması ve hukuk uygulayıcılarına yol göstermek amacıyla bu raporların yayınlanması gerekmektedir. Aksi halde, sübjektif ölçütlerle, içimizden birileri hukuki olmayan cezalar alabilecek ve hatta hapis cezasına maruz kalabileceklerdir.

Bölüm III. Medya Olarak İnternet ve Kişisel Güvenlik

III. 1. Medya Nedir?

Genel anlamda, her çeşit bilgiyi bireye ve topluluklara aktaran; eğlendirme, bilgilendirme ve eğitime gibi 3 temel sorumluluğa sahip görsel, işitsel ve hem görsel hem işitsel araçların tümünü birden 'medya' olarak adlandırabiliriz. Medya, her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeleri içeren çok geniş iletişim araçlarını kapsayan bir kavramdır. Bunun içine; gazeteler, dergiler, kitaplar, broşürler gibi basılı; televizyon, sinema gibi hem görsel hem işitsel ve radyo gibi işitsel kitle iletişim araçları girmektedir. Günümüzde artık bu kavrama İnternet de eklenmiş ve belki de içlerinden en özgürü, hızlısı ve popüler haline gelmiştir.

Medya olarak İnternet'e baktığımızda; ilk başta internet neydi ve şu anda ne haline döndüğü şeklindeki hukukçu merakımızı, günümüz internetinin yaratıcılarından sayılan Vint Cerf giderebilir. Kendisi internet için "*Ben ona bulut olamazsın demedim, adam olamazsın dedim*" diyor. Cerf, internet alanında geçmişte karşılaşılan sorunlardan bazılarının henüz çözülmediğini hatırlatarak gelecekle ilgili hayallerinden bahsederken; "*Çevrimiçi depolama hizmetlerinin 'gelişim' deyince kapasite artımını anladığını; ancak teknolojinin içeriğinin geliştirilmesine, kullanışlı ve güvenli olmasına uğraşan çok az kişi olduğunu*" her zaman yineyor. Cerf, yıllar önce ARPANET'i diğer ağlara bağlamakta çektikleri zorluğu bu konuda örnek gösteriyor: "*Bulut (cloud) adı verilen bu ağlar da, kendi içlerinde neyin ne olduğunu biliyorlar ancak kendilerinden başka bulutların da olduğundan bihaberler. Bu sorun çözülsünce bağımsız bilgi kaynakları birbirlerinden yardım alıp hayatı büyük ölçüde kolaylaştırabilir.*"⁴

Elbette ki, ister istemez bu noktada güvenlik sorunları ve hukuki problemler ortaya çıkıyor. Hangi tür bilgiler bu paylaşımına dâhil edilmeli? Vint, bize bunu sağlık bilgileri örneğiyle anlatıyor: "*Böyle bir ağ paylaşımı sayesinde; acil durum halinde, bu bilgilere herhangi bir hastaneden ulaşılabilsen o an buna bir itirazımız olmayacaktır. Ama bu tür bilgilere herkesçe her zaman erişebiliyor olmasına da alışmak zor olabilecektir. Buna önerilen çözüm ise, bu bilgilerin sadece kısa bir süre için erişilebilir olmasını sağlamaktır.*"⁵

III. 2. Anonimlik Hakkı

Başta blog yazarlığı olmak üzere; genel olarak İnternette sayfa gezerken ve/veya İnternete birşeyler katarken anonim/isimsiz kalabilme hakkı nihayet dünya hukuk gündemini son dönemde meşgul etmeye başlamıştır. İnternet üzerinde iletişim bildirgesine göre; bilgi ve düşüncelerin özgür ifadesini çoğaltmak için kişilerin kimliklerini ifşa etmeme hakkına saygı göstermek gerekir.

Gerçekten de bir yandan kişilerin içerikten zarar görmesini engellemeye çalışmak, diğer yandan anonim kalma hakkına saygı göstermeye çabalamanın çok hassas bir denge gerektireceği açıktır. Bu hassas ayarın bozulması halinde, dengeler egemen olanın lehine işler ve böyle bir halde de fikirler özgürce çoğalamaz.⁶

“İnternet Yasası” olarak da adlandırılan İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un (5651 S. K.) ve bağlı yönetmeliklerin, hukuk çevrelerine olan etkilerinin yanı sıra toplumsal hayatımıza olan etkileri de gözle görülür bir duruma gelmiştir. İnternetteki birçok forum, video paylaşım ve yorum sitesine kullanıcıların gerçek adları ile kaydolması ve adres, telefon gibi bilgilerini koymak durumunda bırakılmaları vatandaşın demokratik bir hakkı olan “Anonimlik Hakkı”nı olumsuz yönde etkileyeceği açık bir gerçektir. Yönetmelik hazırlayıcıları, 5651 sayılı yasa ilk çıktığında, içerik sağlayıcıların hepsinin adres ve telefonlarını İnternet sitesine koyma zorunluluğu olacağından dolayı yapılan eleştirileri duymuş olacak ki, kanundaki bilgilendirme yükümlülüğünü içerik sağlama faaliyeti yürüten ‘ticari ve ekonomik’ sağlayıcılarla sınırlı tutma yoluna gitmiştir.

İçerik sağlayıcının sorumluluğu konusunu düzenleyen 4. madde şu şekildedir; “İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur. İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir. Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur.”

Bu maddeyle yasadışı ve zararlı içeriğin önüne çıkılmasını ve sitelerin bağlantı vermesini engellemek amaçlanmaktadır. İnternet’in kendine has nitelikleri unutulmuş durumda ve bir web sayfasının değişebileceği ve hatta sitenin tamamen el değiştirebildiği durumların hiç de nadir

olmadığı gerçeği gözden kaçırılmıştır. 4. maddeye göre; bir siteye bağlantı verme riskini(!) göze aldığımızda o siteyi belli aralıklarla ziyaret edip, Cumhuriyet’in temel niteliklerine, T.C. Devleti’ne, bütünlüğüne ve akla gelebilecek her yasaya aykırı içerik olup olmadığını kontrol etmek mi gerekecek? İnternet’in teknik altyapısını, bağlantıların verildiği zamanı, hedef sayfanın ne zaman değiştiği gibi değişkenleri göz önüne alan düzenlemeler gerekirken böyle basit bir madde bizi yine aynı sonuca ulaştırmakta ve interneti anla(ya)mamanın ve bil(e)memenin nelere mal olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anonim kalmak isteyenlerin ana fikri anonim kalmanın bir özgürlük sağlamasıdır. Ancak fikirlerini ismini saklayarak beyan etmek zorunluluğu hissetmek özgürlük değil, felsefi açıdan bakıldığında olsa olsa tutsaklıktır. Gerçek hukukçular olarak, insanların anonim kalmayı arzu etmek zorunda olmayacakları, kendilerini bu derece baskı altında hissetmeyecekleri toplumlar oluşturmak için çaba göstermeliyiz. Bu noktada hukuk uygulamalarımız esnasında Voltaire’in “*Düşüncenize katılmıyorum ancak bunu ifade etme hakkınızı hayatım pahasına savunacağım.*” Şeklindeki vecizesini hatırlatmak isteriz.

III. 3. Web 2.0 Siteleri ve Hukuki Nitelikleri

Web 2.0 diye de adlandırılan ikinci nesil internet sitelerinin, yukarıda bahsedilen 5651 sayılı İnternet Yasası ışığında değerlendirilerek hukuki niteliklerinin incelenmesi ve çeşitli açılardan örneklerle açıklanması gerekmektedir.

Kullanıcıların, internet sitelerinde yer alan içeriği oluşturduğu; yani bilgi ve verileri kendilerinin ürettiği veya değiştirebildiği web 2.0 internet sitelerini de içerik sağlayıcı olarak kabul edilmektedirler. Bu tür internet siteleri, kullanıcılarına, sitedeki içeriği üretme ve/veya değiştirme imkânı sunarak bilgi ve veri sağlarlar. Anılan bu bilgi ve veriler bizzat site kullanıcılarınca üretilse veya değiştirilse bile, bu bilgi ve verilerin üretilerek ya da değiştirilerek

İnternet ortamı üzerinden diğer kullanıcılara sunulmasını sağlayan kişi içerik sağlayıcıdır. Dolayısıyla, içerik sağlayıcılar, bizzat üretmedikleri ve değiştirmedikleri ancak kullanıcılara sunulması noktasında ortam ve imkân sağladıkları veri ve bilgilerden kanunen sorumlu tutulmuşlardır.

5651 Sayılı Kanuna göre; ikinci nesil internet sitesi kullanıcılarının ise ‘içerik sağlayıcı’ olmadığı yorumu yapılabilir.⁷ İkinci nesil internet sitelerinde kullanıcılar, bilgi ve verileri üreten ya da değiştiren kişiler durumunda olsalar da, bu bilgi ve verileri sağlayan; bir başka ifadeyle yayınlayan kişi durumunda değildirler. İçerik sağlayıcı olmanın kıstası sadece bilgi ve verileri üretmek değil aynı zamanda bu bilgi ve verileri İnternet üzerinden kullanıcılara sağlamaktır.

Öte yandan, yönetmelikte içerik sağlayıcılara, site ana sayfasında kimlik ve adres bilgilerini açıklama yükümlülüğü getirildiği ve bu yükümlülüğün site kullanıcılarını kapsamamasının mümkün olmadığı gayet açıktır. Sonuç olarak, ikinci nesil internet sitelerinde içeriği üreten veya değiştiren ancak site yönetimiyle doğrudan bağlantısı olmayan kullanıcılar, ‘içerik sağlayıcı’ değil bu kanun kapsamında ‘kullanıcı’ durumundadırlar.

Bu yasal düzenleme karşısında, ikinci nesil internet sitelerinin, yer sağlayıcı olduğunu söylemek de mümkün değildir. Kanunda açıkça tanımlandığı gibi, **yer sağlayıcı**, internet ortamında hizmet ve içerikleri barındıran kişi değil; bu hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten kişidir. Bu bakımdan, yer sağlayıcı kavramı, barındırma (hosting) hizmeti verilen sistemleri (sunucu, bilgisayar vb.) sağlayan veya işleten kişi olacaktır. Aslında bu türden karşılıklara yol açmamak için bu şekildeki web 2.0 sitelerinin kanunda “**platform (ortam) sağlayıcı**” olarak tanımlanmaları gerektirdi.

Öte yandan, içerik sağlayıcılar, kullanıcıların eylemlerinin tüm sorumluluğunu üstlenmektedir. Eğer kullanıcı tarafından yayınlanan

bilgi veya veri, içerik itibarıyla suç teşkil ediyorsa, kullanıcının bizzat kendisi yayınladığı içerikten kişisel olarak zaten sorumlu olacaktır. İçerik sağlayıcının sorumluluğu ise, hukuka aykırı içeriğin internet ortamında kullanıcılara sunulmasını sağlamasından kaynaklanmaktadır.⁸

III. 4. Erişim Engelleme Kararlarının Anatomisi

5651 sayılı yasada sayılan hukuka aykırı içerikler dışında, diğer yasal sebeplere dayanarak site kapatılması için öncelikle, hakkı ihlal edilenin site sahibine veya yöneticisine bir uyarı yapması gerekir. Gelişmiş ülkelerde de benimsenen bu yönteme “Uyarı Kaldır” yöntemi denilmektedir. Bu uyarının yapılmasına rağmen, hukuka aykırı içeriğin kaldırılmaması, doğal olarak hakkı ihlal edilen kişiye mahkemeye başvurma hakkını vermektedir. Ülkemizde de ana prensip, “uyarı kaldır” olmalıdır.⁹

Türkiye’de hukuka aykırı bir içeriğin kaldırılması için, ne yazık ki bir sitenin tüm den erişiminin engellenmesine devam edilmektedir. Oysaki bahsettiğimiz sivil uygulamaların uygulanmasına örnek olarak verebileceğimiz ülke olan İngiltere, yazılı yasalardan çok teamüllerle yönetilen ve içtihatlarla yargı faaliyetini yerine getiren yapısı sayesinde her türlü durumda kanun çıkarmak yerine, birçok işi sivil toplum örgütlerine ve vatandaşlarına bırakan bir hukuk sistemine sahiptir. Internet Watch Foundation (IWF), İngiltere’de faaliyet gösteren ve başta çocuk istismarı ile ilgili içerik olmak üzere yasa dışı içerik barındıran sitelere erişimi engelleyen bir sivil kuruluştur.

Bölüm IV. Son Sözler

İçinde bulunduğumuz yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte gelişimi hızlanan bilgisayar teknolojileri; bunların kullanım alanlarının ve sıklığının artışı belli bir sosyo-ekonomik dönüşüm sağlamıştır. Bunun etkilerinin derinliği ve yoğunluğu gün geçtikçe artmaktadır. Bilişim toplumu diye adlandırdığımız bu yeni toplum

süreci artık bilgiyi en önemli unsur olarak kabul etmektedir. Bilgiyi işleme süreçlerinde kullanılan teknik altyapı olan bilişim ve özellikle bilgisayar sistemleri bağlamında bir diğer toplumsal süreç olan hukuk sisteminin de çeşitli açılardan bu gelişim ve değişimden etkilendiğini gözlemlediğimiz bir dönemden geçiyoruz. Bilişim suçları olarak adlandırılan suç tipleri de işte bu gelişimin maddi ceza hukukuna olan etkisi olarak karşımızdadır.

İnternetin bilgi toplumuna geçişte en önemli anahtar olduğu gerçeğini zamanında ve doğru şekilde algılayabilen toplumlar, kendilerini bu yeni bilgi çağının gereklerine uygun şekilde yeniden yapılandırabilmişlerdir. Bu toplumlarda sürecin doğal bir sonucu olarak internet ile hukuk sistemi arasındaki ilişkinin de derinlemesine incelendiğini ve hukuk sistemlerinin internet göz önüne alınarak tekrardan başlı başına değerlendirildiği gözlemlenmektedir.

Haberleşme hürriyeti, eğitim ve öğrenim hakkı gibi anayasal güvencelere dayanarak bu çalışmamızda ve çevrimiçi bilişim hukuku programımızda¹⁰ da pek çok kez internetin algılanması, algılanması ve geliştirilmesi konusunda; kanun koyucuya düştüğü kadar hukuk uygulayıcılarına da görev düştüğünden bahsettik. Bunun nedeni T.C. Anayasası'nda güvencesi olan pozitif statü haklarının; bireye, devletin sunduğu hizmetlerden yararlanma ve bunların gerçekleşmesi konusunda talep hakkı vermeleridir.

Dünyada yaşananlar karşısında ülkemizde internetin ceza hukuku boyutunda yarattığı sorunların çok ciddi bir çalışmaya konu olmadığı ve sınırlı bir çerçevede tartışıldığı savunulagelmektedir. Bu nedenle ülkemizde internetin hem teknik hem de hukuki altyapısının acilen belirlenip oluşturulması hayati önem kazanmaktadır. Nitekim bu çalışmanın tek amacı da; hukuk alanında internet olgusunun özellikle medya olma özelliği nedeniyle yarattığı sorunları ortaya çıkarma gayesi ile değerlendirmelere katkıda bulunup, gelişmeye çağrı yapmaktır.

Son sözleri içeren bu bölümde özellikle altını çizmek gerekir ki; kişisel ve milli güvenliği tehlikeye atmadan bilgisayar kullanmanın yolu GNU/Linux tabanlı işletim sistemlerinden geçmektedir. Ülkemizdeki bilgisayarlarının neredeyse tamamı denebilecek kadarının tek bir şirketin ürettiği işletim sistemi ve ofis yazılımlarını kullandığı gerçeği çok düşündürücüdür. Ülkemizin kaynak kodu kapalı olduğu için asla güvenilemeyecek olan ve sorunlu çalışan işletim sistemlerini kullanmakla kalmayıp bunlara aynı zamanda maalesef çok ciddi bir lisans ücreti de ödemektedir. Oysaki bu ülkenin mükemmele yakın özelliklere sahip kendi milli işletim sistemi mevcuttur: Pardus. Pardus'un daha da geliştirilmesi ve gerekiyorsa kurumlara özgü sürümleriyle tüm devlet dairelerinde kullanılmasının sağlanması ve vatandaşın da Pardus ve benzeri işletim sistemlerine özendirilmesi Türkiye'nin başlıca bilişim politikalarından biri olmalıdır.

Mahremiyetin korunması, mevzuatın yanı sıra mahremiyet koruma teknolojilerini de gerektirir. Tamamen bilgisayarlaşmış bir toplumda, mahremiyet ciddi bir şekilde tehlikededir ve sadece mahremiyet mevzuatı ile etkili bir şekilde korunamaz. Mahremiyetin gerekleri teknik olarak yerine getirilmeli ve mahremiyet, enformasyon sistemleri için bir tasarım ölçütü olmalıdır.

Ülkemizin acilen interneti bilen hukukçulara ve bilirkişilere ihtiyaç duyduğunun aşikâr olduğu bu günlerde, konunun uzmanlarını ve medyayı göreve çağırırken, kamuoyunu da bu konuda bilinçlenmeye ve 'Sansüre Sansür!' demeye davet ederek bitiriyor ve yazarlardan son bir yorum olarak; bir gün internet tarayıcılarımızda "Bu ülkeden internet erişimi bir sonraki emre(!) kadar yasaklanmıştır." şeklindeki bir uyarıyla asla karşılaşmayacağımız günlere diyoruz.

Bu yayın için kısaltılmış sürümünü okuduğunuz bu çalışmanın tam metnine, bildirinin sunulduğu Muğla Akademik Bilişim 2010 Konferansının <http://ab.org.tr/ab10/bildiri/21.doc> adresinden ulaşabilirsiniz.

Bölüm V. Kaynaklar (Endnotes)

İnternet sitesi şeklindeki kaynaklara son erişim tarihi 2 Eylül 2010'dur.

[1] LEINER, M.Barry / CERF, Vinton G. / CLARK, David D. / KAHN, Robert E. / KLEINROCK, "A Brief History of the Internet", <http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml>

[2] YAZICIOĞLU, Yılmaz, "Bilgisayar Suçları: Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuki Boyutları ile", 1997, Alfa Basım Yayın, s. 42-48

[3] YILDIZ, Sevil, "Suçta Araç Olarak İnternet'in Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi", Ocak 2007, Nobel Yayın Dağıtım, s. 35-39

[4] İnternet neydi ne oldu?, <http://yahoyt.com/h/3388/internet-neydi-ne-oldu-ne-olur>

[5] PLESSER, Andy, 2009, Vint Cerf ile video röportaj, "Vint Cerf Sees "Darkness" in Cloud Computing and the Web Privacy Is the Issue", <http://www.beet.tv/2009/02/vint-cerf-sees-darkness-in-cloud-computing-and-the-web.html>

[6] ERALP, Özgür, "KPS (Kimlik Paylaşım Sistemi) AKS (Adres Kayıt Sistemi) Uygulamaları Işığında Bireysel Mahremiyet", <http://www.ozgureralp.av.tr/makaleler/tckimliktdb.htm>

[7] ATAMER, İlker, "İkinci Nesil İnternet Sitelerinin Hukuki Statüsü", <http://hukukcu.com/modules/smartsection/item.php?itemid=195>

[8] ATAMER, İlker, "İkinci Nesil İnternet Sitelerinin Hukuki Statüsü", <http://hukukcu.com/modules/smartsection/item.php?itemid=195>

[9] AHİ, M. Gökhan, "İnternet sitelerinin erişime kapatılmaması için bazı hukuki tavsiyeler", <http://www.bilisimhukuk.com/2009/07/internet-sitelerinin-erisime-kapatilmamasi-icin-bazi-hukuki-tavsiyeler/>

[10] Savunma sanatı programı, <http://www.televizyon.com/savunmasanati>